

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Om den Christelige Børnelærdom

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Om den Christelige Børnelærdom", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1855_1112-txt-shoot-idm111.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Om den Christelige Børnelærdom.

(Af N. F. S. Grundtvig.)

Naar vi, som med *Morten Luther* har skildt os fra *Paven i Rom* og afskaffet alt hvad vi ansaae for *Papisteri*, hører tale om den *Christelige Børnelærdom*, da tænker vi derved enten paa, hvad de *Præster*, vi anseer for *christelige*, lærer Børnene eller kræver lært af dem til den offentlige *Overhøring*, som finder Sted hos os, før Børnene stædes til *Altergang*, enten det, eller vi tænker paa de fem Parter i *Morten Luthers* Børnebog, som vi kalder hans lille *Katekismus*. I første Fald er vor Tanke om den christelige Børnelærdom svævende og ubestemt, og i sidste Fald *forudsætter* vi som en afgjort Sag, at "*luthersk*" er i alle Maader det samme som "*christelig*", og at man kan blive *christelig oplært* ved at læse en Bog og lære den *udenad*, men ingen af disse *Forudsætninger* kan holde Stik, thi det følger af sig selv, at den *christelige Børnelærdom* skal indbefatte *alt* det *Grund-Christelige*, som Vorherre *Jesus Christus* selv og *Apostlerne*, som havde hans uindskrænkede *Fuldmagt*, har lagt til Grund i Menigheden, som Apostelen *Paulus* skriver: *ingen kan lægge anden Grundvold end den, som lagt er: Jesus Christus*. Vi maae derfor ikke *iblinde* forudsætte, at hvad *Morten Luther* eller nogen Lærer i Menigheden mange hundrede Aar efter *Apostlernes Dage* kalder den *christelige Børnelærdom*, ogsaa virkelig er det, men vi skal spørge os for hos *Menigheden*, hvad det er for en Grund-Vold, *Apostlerne* har lagt paa *Christi* Vegne, og lagt ikke i en *Bog* men i *Menigheden selv* som en Forsamling af *Christne Mennesker*.

Hvad vi derimod paa en Maade *iblinde* maa forudsætte, det er, at *Christus* har en *Menighed* paa *Jorden* og at vi kan *finde* den, men dette forudsætter vi allerede ved *Spørgsmaalet* om den *christelige Børnelærdom*, thi hvor der ingen *Forældre* er, der er heller ingen *Børn*, saa at, var der ingen *christne* Forældre meer paa *Jorden*, da var der heller ingen *christne* Børn, og var der ingen *Christi Menighed* paa *Jorden*, saa var der heller ingen *christelige Mennesker*, enten unge eller gamle, og ingen *menneskelig Børnelærdom*, der med Rette kunde kaldes *christelig*. Naar vi derfor i *Alvor* spørger om den *christelige Børnelærdom*, da maa det *forudsættes*, at vi enten allerede selv er Medlemmer af *Christi Menighed* eller tænker dog paa at blive det, naar vi faaer at vide, hvad det *Grund-Christelige* er, og kan blive enige med os selv om at gaae ind derpaa, og jeg *forudsætter* saaledes her, at den saakaldte *Lutherske Menighed*, hvori jeg ved *Daaben* blev optaget, var og er en Afdeling af den *Christi Menighed*, som *Apostlerne* grundede efter *Christi* egen *Indstiftelse* og paa hans Vegne, og som skal vare til *Verdens Ende*, saa at *Morten Luther*, langt fra at *stifte* en splinterny *Menighed*, baade *før og siden* han skildte sig fra *Paven i Rom*, var 99et *Medlem* af og en tro *Tjener* i Vorherres *Jesu Christi Menighed*.

I *denne* *Christi Menighed* maae vi nu alle vide, at *Daaben i Faderens og Sønnens* og den *Helligaands* Navn er den eneste *Optagelse*, med det *Vidnesbyrd*, at *denne* *Daab* skeer ikke blot med *Vand*, men med "*Vand og Aand*," og er derfor ingen blot saakaldt *Kirkeskik* (*Ceremoni*) men er et himmelsk *Gienfødelses-Bad*, hvorved den *Helligaand* i Vorherres *Jesu Christi* Navn skiænker os *Syndes-Forladelse* og himmelsk *Børne-Ret* med det evige *Livs Haab*. Dette siges og vidnes nemlig udtrykkelig ved enhver *Daab* i *den* *Christi Menighed*, som *Morten Luther* var Medlem af og Lærer i, og som ogsaa jeg er Medlem af og Lærer i, saa dette er unægtelig en god Deel af *denne Menigheds Vidnesbyrd* om den *christelige Børnelærdom*, thi det hører unægtelig til det *Grund-Christelige*, baade, paa hvad *Maade* og ved hvilke *Midler* man bliver en *Christen* og hvad et *Menneske* *vinder* ved og *bliver* i grunden *til*, ved at blive en *Christen*, det er: ved virkelig at optages i *Christi Menighed*.

Men ligesom nu *Døbelsen* med *Vand* i *Faderens* og *Sønnens* og den *Helligaands* Navn lærer os, paa hvad *Maade* og ved hvilket *Middel* et *Menneske* optages i *Christi Menighed* og bliver en *Christen*, og ligesom *Herrens Velsignelse* ved *Daaben* "*Fred være med dig!*" lærer os at der ved at blive en *Christen* vindes *Fred* med *Gud* ved *Syndes-Forladelse*, og ligesom *Herrens 100Bøn: Fadervor*, der med *Daaben* er lagt i hele *Christi Menigheds* Mund, og ved *Daaben* lægges i hver enkelt *Christens* Mund, lærer os, at *Mennesket* ved at blive *Christen*, bliver et *Guds Barn*; saaledes lærer *Daabs-Pagten* os baade, *hvad* det er for en *Fa* der, *hvad* det er for en *Søn*, og *hvad* det er for en *Helligaand*, i hvis Navn et *Menneske* døbes til *Christen*, og lærer i det hele, *hvad* der *udkræves* af ethvert *Menneske*, som ved *Daaben* efter *Herrens* *Indstiftelse* vil optages i *Christi Menighed*, nemlig *Forsagelse* af *Djævelen* med alle hans *Gierninger* og alt hans *Væsen*, og *Tro* paa den *Gud-Fader*, som er den eneste sande *Gud*, *Himmelens* og *Jordens* *Skaber*, og *Tro* paa den *Gud-Faders eenbaarne Søn*, som er *Menneske-Sønnen* *Jesus Christus*, og *Tro* paa den *Helligaand*, ved hvem *Maria-Mø* undfangede og fødte *Jesus*, og som er den *guddommelige Sjæl* i hele *Christi Menighed*, og i de *Helliges Fællesskab* om Vorherre *Jesus Christus*, og i ham om *Syndes-Forladelse*, *Kiøds-Opstandelse* og *evigt Liv*, alt som den *apostoliske Troes-Bekjendelse* ved *Daaben* lyder.

Dette *Menighedens* lydelige Vidnesbyrd ved *Daaben*, om *Daaben* i sig selv, om dens *Vilkaar* og om dens *Frugt*, dette Christi Menigheds Vidnesbyrd, der maa tages og troes som hans *Apostlers* og *hans eget* Vidnesbyrd, forplantet fra Mund til Mund og fra Slægt til Slægt, som hans egen *Munds Ord*, der aldrig maa vige fra hans Menigheds Mund og hvorfra hans *Aand* aldrig skal vige, men altid følge med og beseigle Vidnesbyrdet, det er da i aller¹⁰¹egenligste, allerstrængeste og allerlivsaligste Forstand den *Christelige Børnelærdom*, der ikke blot kan og skal *oplyse* alle Mennesker, som har Øren at høre med, om Gienfødelsen til Guds Børn ved Tro paa Christi Evangelium, men som tillige kan og skal *paany oplive* det aandelig halvdøde Menneske, saa den *christelige Børnelærdom* har og meddeler Christi *Evangeliums* saliggjørende *Kraft* i den Helligaand til alle de Menneske-Hjerter, som troer dette Herrens og hans Menigheds Vidnesbyrd.

Dette Vidnesbyrd og denne christelige Børnelærdom svarer da ogsaa vidunderlig godt til hvad *Skriften* betegner som "*Christi Lærdom*," hvorved han selv bliver hele sin Menigheds *Læremester*, og hvad *Skriften* beskriver som det *Guds Vidnesbyrd* om sin eenbaarne Søn og det evige Liv i ham, som *meddeler* alle dem, der troende *tilegner sig* Vidnesbyrdet, det evige Liv, og hvad *Skriften* peger paa som det *Troens Ord*, der skal være Sjælen i hele vor christelige Prædiken, og bringe Menigheden *Christus* saa nær som *Ordet* i dens *Mund* og i dens *Hjerte*, saa den spørger aldrig om, hvem der vil fare op til Himmelen at *hente Christus ned* eller fare ned i Afgrunden, at *hente ham op* fra de Døde, men føler sig med dette Ords *Bekiendelse* i sin Mund og med *Troen derpaa* i sit Hjerte, Saligheden vis.

Kommer vi nu med denne *christelige* Oplysning tilbage fra *Menigheden* til *Luthers* lille Katekismus, som den *Bog*, der længe hos os har baaret *Navn* af den *christelige Børnelærdom*, da finder vi vistnok, at af alle *Bøger*, vi har læst, er ¹⁰²der ingen, som har større Krav paa at bære dette Navn, saavidt som en *Bog* kan bære det, fordi den heeltigjennem *minder* os om den *christelige Børnelærdom*, som vi har fundet ved Christi Menigheds *Daab*, men vi seer dog tillige, at *Luthers Katekismus* lige saa lidt som nogen anden *Bog* af en enkelt skriftklog Christen, eller om det var af en *Apostel*, taaler i mindste Maade nogen Sammenligning med Vidnesbyrdet og Børnelærdommen i hele *Menighedens Mund* med *levende Røst*.

Det falder mig nu vel tungt at udføre dette *videre*, deels fordi *Luthers Katekismus* virkelig betegner et Kæmpeskridt til *christelig* Oplysning og har i tre Aarhundreder bidraget mere end nogen anden *Bog* til at fæste Øie paa *Troen* og *Daaben*, og deels fordi den lille *Bog* er mig personlig inderlig kjær baade fra *Barnedagene* og fra mine *første* Præsteaar, men nu, da man vil beraabe sig paa denne *Bog imod Menighedens* og Herrens *Mund*, nu vil det være nødvendigt at vise, at selv som en *Beskrivelse* af den *christelige Børnelærdom*, der jo dog aldrig kunde træde isteden for det levende og ene gyldige *Menigheds-Vidnesbyrd*, selv som *Beskrivelse* har den lille *Bog* store Feil og Mangler, da den baade indeholder *formeget* og *forlidt*, og beskriver kun *Brudstykker* af den christelige Børnelærdom uden at pege paa deres christelige Følge og Sammenhæng, og den sammenblander endelig *Menighedens Vidnesbyrd* med *Enkeltmandens* Mening derom og Forklaring deraf.

Der er *formeget* i *Luthers* Katekismus, som ¹⁰³en *Beskrivelse* af den *christelige Børnelærdom*, thi den *første* Part med de *ti Bud*, hører, som *Luther* netop selv har opdaget, oplyst og paa det Stærkeste indpræntet, *ikke* til den *christelige Børnelærdom*, og kun derom er her Spørgsmaalet, saa det er en ganske *anden* Sag, om *christelige* Forældre og Lærere gjør vel eller ilde, klogt eller daarligt i at indprænte deres Lærlinger de *ti Bud af Mose-Loven*, til Oplysning om den guddommelige *Lov*, som *Christi Evangelium* ingenlunde er kommet for at *afskaffe*, men netop for at *bekræfte*, og, med Borttagelse af Lovens *Forbandelse*, i *Kiærlighed* at *opfylde*.

Eet er nemlig, hvad der er *Christus* og hans Evangelium *eiendommeligt*, og udgjør det *Grund-Christelige*, som heelt og holdent, men ogsaa udelukkende alt Andet, maa udgjøre den *Christelige Børnelærdom*, og noget ganske *Andet* er det, *hvad* og *hvormeget* *Christi Evangelium* forudsætter hos de Menneske-Børn, der skal kunne findes baade villige og bekvemme til at *troe Evangelium* og saliggjøres af Guds *Naade*, thi netop fordi *Evangeliet*, som Guds *Kiærligheds Tilbud*, forudsætter *Loven*, som Guds *Kiærligheds Paabud*, netop derfor er *Evangeliet* selv *ingen Lov* og kan ikke indbefatte enten lidt eller meget af *Loven* i sig.

Men ligesom *Luthers* Katekismus, naar den betragtes som en *Beskrivelse* af den *christelige Børnelærdom*, indbefatter *formeget*, ved at *medtage* de *ti Bud af Mose-Loven*, saaledes indbefatter den ogsaa *forlidet*, ved at *udelade Forsagelsen* ¹⁰⁴af Djævelen og alle hans Gierninger og alt hans Væsen, som aabenbar hører til det *Grund-Christelige*, da den er en uadskillelig Deel af den *Christne Menigheds Daabs-Pagt*, altsaa et af *Vilkaarene* for *Optagelse* i den *Christne Menighed*, og kun derved bliver ogsaa den *Christelige Daabs-pagt* i Aand og Sandhed forsvarlig, som det *eneste* *Vilkaar* for Indgang i *Guds Rige*.

Endelig beskrives den *Christne Menigheds Tro*, Herrens *Bøn* og Herrens egne Indstiftelser: *Daaben* og *Nadveren*, i *Luthers* Katekismus kun *udenfor* deres christelige Sammenhæng, som om de, udenfor den, havde hver sin særskilte Hjemmel og Vigtighed, uagtet det er vist, at de saakaldte "*tre Troes-Artikler*" har kun deres rette Hjemmel og Vigtighed som uadskillelige Dele af den *Christne Menigheds* uforanderlige *Troes-Bekiendelse* ved *Daaben*, og at denne *Troes-Bekiendelse* kun har Gyldighed som *Daabs-Vilkaar* i sin *Forening* med *Forsagelsen*. Ligesaa vist er "*Herrens Bøn*" kun Udtrykket og Beseiglingen af hele *Menighedens Haab*, som *Guds Børns* Haab, fordi den ved *Daaben* efter Herrens Indstiftelse er lagt i hele

Menighedens Mund, og *Daaben* er kun et Gienfødelsens og Fornyelsens Bad i uopløselig Forening med *Daabs-Pagten*, ligesom endelig den hellige *Nadver* kun er Christi Legems og Blods Fællesskab under *Forudsætning af Troen og Daaben*.

Heraf følger da soleklart, at selv *forsaavidt*, som en *Bog* med mindste Ret kan bære Navn af den "*christelige Børnelærdom*," selv *forsaavidt* trænger vi til en meget bedre Børnelærdoms-Bog end 105Morten *Luthers*, som en Beskrivelse af Herrens egne Indstiftelser: den hellige *Daab* og den hellige *Nad vere*, med alt hvad der oprindelig og væsenlig hører til dem, og intet, slet intet mere, da deels Herrens egne Indstiftelser maae forudsættes at indeholde alt hvad der hører til at blive et *Guds Barn*, og til med Børne-Ret at arve det *evige Liv*, og da tillige Herrens egne Indstiftelser er det eneste, der med Sikkerhed og Klarhed kan henføres til *Herren*, uden *hvem* vi slet *intet* kan gjøre, og kan saaledes kiendes fra alle andre Enkeltmænds *Ord* og *Gierning*, og gjøre *hans Aand* kiendelig fra alle *andre Aander*.

En saadan Beskrivelse af den christelige Børnelærdom, der ogsaa gjorde opmærksom paa, at *Nadver-Ordet* ikke hører til den christelige *Børne-Lærdom* i egenlig Forstand, men er Børne-Lærdommens *Forklaring* for de *Voxne*, som skænker dem Guds Riges Førstegrøde; en saadan Bog kan nuomstunder maaskee findes uundværlig og kan aabenbar gjøre megen Nytte, naar den bruges ret, men den kan aabenbar gjøre ligesaamegen Skade ved at misbruges, og skøndt den vil have det tilfælde med ethvert enten synligt eller usynligt *Liv* og *Lys*, med alt hvad der virkelig opliver og oplyser, og da først og sidst med *Christi Evangelium*, saa bør vi dog, baade ved at skrive og ved at anbefale en saadan Bog, gjøre os al mulig Flid for, at dens rette *Brug* kan være saa kiendelig fra dens *Misbrug*, at derved, saavidt muligt, forebygges al *uvitterlig* Misbrug.

Hertil vil det ingenlunde være nok, at vi paa det høitideligste forsikre, at vi hverken sætter en saadan 106Bog isteden for eller ved Siden ad *Herrens* og hans *Menigheds* forenede, lydelige, lyslevende *Vidnesbyrd* ved *Daaben* og *Nadveren*, men vi maae tillige saa klart som muligt vise, at alt det *Skin* af christeligt *Liv* og *Lys*, som en saadan Bog kan have, det *laaner* den af det virkelige *Liv* og *Lys* i Herrens egne Indstiftelser, saa at sit gudelige *Livs-Skin* laaner Beskrivelsen af det *Guds Børns Liv*, som *Herren* med sit *lydelige* Guddoms-Ord skaber og skænker i Gienfødelsens og Fornyelsens Bad, og fremdeles med sit lydelige Guddoms-Ord nærer og styrker, opelsker og mætter i sit Legems og Blods Fællesskab, og sit christelige Oplysnings-Skin laaner Beskrivelsen af det *Livets Lys*, som *Herren* selv har tændt, og ikke sat under Skieppe, men sat i *Daabs-Pagten*s Ord paa en Lyse-Stage, til at skinne for alle dem, som er i Huset. Derhos skal vi vise, saa klart som mueligt, giennem hele *Menighedens* Levnets-Løb, lige fra *Apostlernes* Kiøds-Dage indtil vore; at naarsomhelst det rette Forhold mellem "*Herrens Røst*" og dens Beskrivelse glemtes i *Menigheden*, da var den saakaldte *Rettroenhed*, om end nok saa bibelsk, dog kun et *Skin* uden *Kraft*, der hverken kunde udbrede, forsvare eller bevise sig selv, ja vidste end ikke, at den *sande* Christendom kan og skal det, og at den hverken kan eller vil udbredes, forsvares eller bevises med verdslig Midler, det være sig *verdslig Magt*, *verdslig Viisdom* eller *verdslig Tillokkelse*.

Naar man nu siger, hvad mange baade har sagt og vil sige, at *denne* Christendom er *ikke* "det Ny Testamentes" Christendom, da har man jo paa en 107vis Maade *Skinnet for sig*, thi naar man ved "det Ny Testamente" kun forstaaer den *Bog*, man selv har givet Navn af "det Ny Testamente" og ikke den "*ny Pagt*" selv, som er "*Daabs-Pagten*", da bekiender vi jo selv, at *vor* Christendom er *ikke* nogen *Bogs* Christendom, men er *Christi* og hans *Menigheds* Christendom, men det er jo i *vor* Mund kun det samme, som at *vor* Christendom er *ingen død*, men en *levende* Christendom, *ingen Skygge* men en *Virkelighed*, og de, som raabe paa "det Ny Testamentes" Christendom, vil dog vel ikke selv indrømme, at de derved *ikke* mene noget *levende*, *virkeligt* og *virksomt*, men kun et *livløst Skin* og en *magtesløs Skygge*!

Mener man derimod, at *den Christendom*, som vi udlede af og bygge paa *Christi* og hans *Menigheds* forenede, lydelige, lyslevende *Vidnesbyrd* ved *Daaben* og *Nadveren*, efter Vorherres *Jesu Christi* egen Indstiftelse, at *den* Christendom skulde *ikke* stemme overeens med den *Apostel-Skrift*, som man kalder "det Ny Testamente," da skal man vist til Dommedag blive Beviset skyldig, thi vi tør dristig paastaae, at *vor Christendom* ikke blot stemmer overeens med hele den Deel af det saakaldte "Ny Testamente", som enten selv udgiver sig for *Apostel-Skrift* eller kan med Grund udgives derfor, men at det er den *eneste* Christendom, som stemmer overeens dermed.

Ligesaa lidt nemlig, som *Apostel-Skriften* kalder sig selv "det Ny Testamente", ligesaa lidt udgiver den sig nogensteds selv enten for den christelige Grundvold og Børnelærdom, eller for Troens 108Regel, for Herrens Røst, for *Livets Kilde* eller for *Christi Legem*, saa at naar man udgiver den for lidt eller meget af alt dette, som dog, efter *Apostel-Skriften*, skal findes i den sande Christendom, da gjør man det i aabenbar *Modsigelse* med *Apostel-Skriften*, der heel igjennem henviser til et *lydeligt*, *lyslevende*, *almægtigt Guds-Ord* til os alle, som er baade "*Aand* og *Liv*", og det den himmelske *Faders* egen *Aand* og Vorherres *Jesu Christi* eget *Liv*, saa ingen Christendom, der fattes denne *Aand* og dette *Liv*, kan paa nogen Maade stemme overeens med *Apostel-Skriften*.

Ligesom nu *Christendommen*, efter *Apostel-Skriften*, skal virkelig være en *Guds Kraft* til Salighed, saaledes skal denne Guds Kraft ogsaa efter samme *Skrift* aabenbare og bevise sig selv i sin *Virkning* hos alle de *Troende* og *Døbte*, som udgjør *Christi* Folk og *Menighed* paa Jorden, saa denne *Menighed* i "*Menneske-*

Sønnens“ Fodspor voxer en guddommelig Væxt, fra christelig *Barndom* til christelig *Manddom*, ja, til at staae Maal med Herren selv, ikke som hans Medbeiler, men som hans Brud og Ægtemage, og dog skal man finde, at alle de, der vil lægge en anden christelig Grundvold end den, som er lagt i og ved Daaben og Nadveren efter Herrens egen Indstiftelse, de enten vil slet intet vide af et *nyt*, Christi Menighed eiendommeligt *Menneske-Liv* i Herrens Aand, men anseer det for lutter saakaldt mystisk Usands og sværmerisk Indbildning, enten det, eller de viser dog klarlig, at de slet intet veed derom, da de udgiver noget for aandeligt Liv og for christelig Væxt og Fuldkommenhed, der 109hverken ligner *Menneske-Livet* eller kan stemme overeens med *Apostel-Skriften*.

Endelig er det klart, at efter *Apostel-Skriften* skal baade den *sande* Christendom, som Aabenbaringen af den Himmelske Faders Kiærlighed, uden al Sammenligning være meest tiltalende for *“de Smaa”* i alle Maader: de Umyndige, Enfoldige og Ydmyge, og tillige skal Erfaring vise, at den *ægte* Menighed bestaaer *fornemmelig* af dem, der slet ingen Anseelse har i denne Verden, enten for Høibyrighed, Rigdom, Magt eller Lærdom og Vidskab, saa det er aabenbar umueligt, at en saakaldt Christendom der skal udledes af og bygges paa *Bøger*, og især paa en gammel *Bog*, hvis Oprindelse er dunkel, hvis Ægthed hvert Øieblik kan gøres tvivlsom, hvis *Grund-Sprog* kun kan være meget Faa og selv dem meget ufuldkommen bekiendt, og hvis rette Forklaring maa blive et Tvistens Æble, mellem *troende* og *vantroe*, ægte og uægte Boglærde, til Verdens Ende, at en saadan Christendom skulde stemme overeens med *Apostel-Skriften*, eller at en Menighed, hvori de verdslig Lærde og Forstandige udgjorde Sjælen og Kiernen, skulde efter *Apostel-Skriften* være apostolisk.

Vistnok kan man, uden klar Selvmodsigtelse, paastaae, at vor Christendom, som vi udleder af og bygger paa *Christi* og hans Menigheds forenede, lydelige og lyslevende Vidnesbyrd i og ved Daaben og Nadveren efter Herrens egen Indstiftelse, at *heller ikke* den svarer til den apostoliske Beskrivelse, heller ikke den har den *Aand* og det *Liv* i sig, som *Apostel-Skriften* forudsætter og som maa findes i det 110*Christi Evangelium*, der *virkelig* skal være en *Guds Kraft til Salighed* for alle de *Troende*; men da denne Christendom dog aabenbar er den *eneste*, der *muelig* kan svare til den apostoliske Beskrivelse, saa har vi under dens Forsvar to store *Fordele* over alle vore Modstandere: den ene at kunne pege paa *Fremtiden*, som den, der ene kan afgjøre Trætten, og den anden at kunne vise, at *vor* Christendom staaer og falder med *Vor Herre Jesus Christus* i Himlen og *hans Menighed* paa Jorden.

Hvad nemlig det Første angaaer, da er det klart, at kun *Fremtiden* kan klarlig vise, om vor Christendom svarer til den apostoliske Beskrivelse eller ikke, thi om vor Christendom er en Guds Kraft til Salighed, det kan kun sees paa dens Virkning hos Menneskeheden, *efterat* den er traadt i Kraft, altsaa *efterat* en Menighed, stor eller lille, *frit* har tilegnet sig denne ved og i Daaben og Nadveren opviste Christendom, og har vundet en Stilling, hvori den er *kiendelig* fra enhver anden *saakaldt* christelig Menighed; thi saalænge vi er blandede med en heel Hob, der af verdslige Grunde *tilsyneladende* har Bekiendelse, Daabspagt, Daab og Nadver tilfælles med os, da maa *Virkingen* af *Guds-Kraften*, som kun kan finde Sted hos de Færreste, nødvendig staae i Skygge, hvor den nemt kan oversees, og desuden følger det, baade efter *Apostel-Skriften* og efter *Menneske-Livets Love*, af sig selv, at *Menigheds-Livet* kun ved Løbe-Banens Ende naaer sit *Maal*, saa det under *Væxten* umuelig kan findes *fuldvoxt*, altsaa heller ikke fuldkommen svare til Be111skrivelsen, som *Aanden* foreløbig har givet af hvad han, som randsager Alt, kiender forud.

Og nu det andet, at vor Christendom, som vi udleder af og bygger paa *Christi* og hans *Menigheds* forenede, lydelige og lyslevende Vidnesbyrd i og ved Daaben og Nadveren efter Herrens egen Indstiftelse, staaer og falder med *Christus* og hans Menighed, det følger ogsaa af sig selv, da man ikke kan opvise nogen Menighed med en anden *Daab* og *Nadver*, som *muelig* kan være bygget paa Christi egen Indstiftelse, saa at dersom *vores* ikke heller var det, da havde *Christus* nu heller ingen Menighed, og havde i mange Aarhundreder ingen havt paa Jorden, og kunde da heller ikke være Guds eenbaarne Søn, med al Magt i Himlen og paa Jorden, havde ikke været og kunde ikke blive hos sin Menighed alle Dage til Verdens Ende.

Alle muelige Indvendinger mod den Christendoms Ægthed, som vi udleder af og bygger paa *Christi* og hans Menigheds forenede, lydelige og lyslevende Vidnesbyrd i og ved Daaben og Nadveren efter Vorherres Jesu Christi egen Indstiftelse, dem kan vi da smile ad og skal see henveires som Avner for Vinden, naar vi kun staaer fast i *Troen* paa *Jesus Christus* og paa den *Helligaand*, som er baade Faderens og Sønnens, baade Kiærlighedens og Sandhedens Aand, den guddommelige Statholder i Guds-Riget, saalænge det kun er *aandelig* tilstæde, men *denne Tro* er vist nok, baade efter *Apostel-Skriften* og efter al christelig Erfaring, altid hernede omleiret af *Tvivl* og udsat for *Fare*, da den, som i Guds Øine er langt dyrebare end Guld, ogsaa maa gjenemgaae Ild112prøven, men dog er det en stor Trøst, at hvor *Barne-Troen*, som hos os, langtfra at skulle bære *Børne-Lærdommen*, bæres af denne, som Herrens egen Lærdom, der faaer Barne-Troens Frister strax med *ham* at gjøre, som har beviist, han er den *“Kvindens Sæd”* som knuser Slangens Hoved, og vil altid vise, han er den gode Hyrde, af hvis Haand ingen Ulv kan rive Lammet. Denne *Herrens Børne-Lærdom* er nemlig det *“Troens Skjold,”* hvormed vi kan udslukke alle den Ondes gloende Pile, og da vor Løbe-Bane mellem *Daaben* og *Nadveren* netop er den levende Vei mellem *Troen* og *Kiærligheden*, saa voxer vort christelige *Haab* ved hvert Skridt, som *Guds-Barnets* Herligheds-Haab, og bliver snart, ved sin vidunderlige Styrke i Kamp mod al *Frygt*, kiendeligt for os som *“Christus indeni os”*, i hvem vi mægte Alt, netop naar vi troer og føler, at *uden ham* kan vi *slet intet* gjøre.

